

Ferdinand K i n s k y, *Federalizm – model ogólnoeuropejski*, Kraków: Wydawnictwo WAM 1999, ss. 175.

Przedmiotem uwagi wielu rozpraw naukowych i dysput politycznych staje się coraz częściej zjednoczona Europa. W formułowanych diagnozach stanu współczesnej Europy podkreśla się z jednej strony dążność do jedności, z drugiej zaś silne tendencje separatystyczne. Pierwsza tendencja jawi się jako oczywistość dla przyszłego bezpieczeństwa Europy, która w jedności gospodarczej, społecznej i politycznej osiągnie stabilność i szybki rozwój. Nie oznacza to jednak ujednoczenia w dziedzinie tradycji, kultury i ubogacającej odmienności, właściwej dla poszczególnych jej regionów. Jediną przyszłością tych odmiennych dążeń jest zachowanie zdrowej równowagi między polityczną i gospodarczą jednością a kulturalną różnorodnością, a więc federalistyczna Europa. Taką diagnozę współczesnej sytuacji i prognozę na przyszłość zawiera książka *Federalizm – model ogólnoeuropejski*. Ferdinand Kinsky – autor niniejszej publikacji od lat aktywnie uczestniczy w budowaniu europejskiej świadomości federalistycznej i jest szczególnie kompetentny do prezentowania i charakterystyki różnych szkół myślenia i prądów, dotyczących przyszłości i formy zjednoczenia Europy.

Z uwagi na zagadnienia poruszane w poszczególnych rozdziałach opracowanie można podzielić na dwie części. W pierwszej części, obejmującej rozdziały: „Czym jest federalizm”, „Zasady federalizmu”, „Ocena państw federalnych”, „Federalizm w dziedzinach pozapaństwowych”, „Federalizm a demokracja”, „Teorie federalizmu” Autor przybliży rozumienie terminu „federalizm”, omawia teorie federalistyczne, a także dokonuje analizy funkcjonowania federalizmu w przeszłości i obecnie. Autor wykazuje, że podstawą federalizmu jest zasada pomocniczości, która dotyczy pomocy w przypadku niewydolności polityki państw w procesie integrowania Europy. W takim ujęciu federalizm jawi się jako odgórna pomoc w połączeniu jedności i różnorodności tych państw. Jest to oczywiście osiągnięcie jedności bez rezygnacji z różnorodności – jest to cecha integracji europejskiej. Taki model federalistyczny umożliwia tworzenie rozwiązań problemów ponadnarodowych bez jakiegokolwiek unifikacji czy uniformizacji. Federalizm w takim rozumieniu jest sposobem budowania życia społecznego, gospodarczego i kulturowego zjednoczonej Europy, przy jednoczesnym zachowaniu hasła „jedność w różnorodności”.

W drugiej części studium Autor poddaje diagnozie struktury europejskie pytając, w jakim stopniu federalizm jest praktykowany w Europie, zarówno w wymiarze ponadnarodowym, jak i w strukturach wewnątrzpaństwowych. Temu służą kolejne rozdziały: „Tendencje przedfederalne”, „Federalistyczne metody przewycięzania kryzysów”, „Przeciwnicy i przeszkody”, „Strategie federalistyczne”. Autor dochodzi do wniosku, że federalizm nigdy nie istniał w Europie w czystej formie. Jest jednak pewne, że w im większym stopniu Europa będzie korzystać, zarówno w wymiarze cząstkowym, jak i globalnym z zasad i rozwiązań federalistycznych, tym szybciej przyszłość naszego kontynentu będą określać takie zasady jak: wolność i samostanowienie, pokój i solidarność, gwarancja praw ludzkich, demokracja i odpowiedzialność. Negatywnym ujęciem tego wniosku jest stwierdzenie, że im bardziej będziemy oddalać się od modelu federalistycznego, tym większe prawdopodobieństwo, że obowiązującymi zasadami staną się: przemoc i samowola, prawo silniejszego, anarchia i rozdrobnienie, bezradność wobec wojen, głód i regres w rozwoju społeczeństw, a równocześnie centralizm i nie kontrolowana koncentracja władzy, indywidualizm i kryzys autorytetu państwa, ucisk mniejszości.

Na stronach książki Ferdinanda Kinsky’ego *Federalizm – model ogólnoeuropejski* gości optymizm wyrażający się w przekonaniu, że jeśli cywilizacja Europy ma przetrwać i dać światu nowe rozwiązania, inne niż te odziedziczone po ideologii i systemach nacjonalistycznych, to z pewnością stanie się to możliwe wraz z przepajaniem struktur europejskich ideami federalizmu.

Ks. Ireneusz Stolarczyk